

PŘÍLOHA B

**Závěrečné zprávy z evaluace provedené Vědeckou radou
Ústavu pro studium totalitních režimů**

1. Výzva z Blois¹

[...]

Znepokojení spátnou moralizáciou histórie a intelektuálnou cenzúrou, vyzývame k mobilizácii európskych historikov a voláme po múdrosti politikov. História nesmie byť otrokom súčasnej politiky ani nesmie byť písaná na podnet súperiacich názorov. V slobodnom štáte, žiadna politická autorita nemá právo definovať historickú pravdu ani brániť názorovej slobode vyhrážkami alebo trestami. Vyzývame historikov, aby spojili sily v rámci svojej krajiny a vytvorili štruktúry podobné našim (org. Liberté pour histoire), a v tomto čase osobne podpísali túto žiadosť na zastavenie procesu prijímania zákonov na kontrolu historickej pamäti.

Žiadame vládne autority, aby uznali, že aj keď sú zodpovední za udržovanie kolektívnej pamäti, nemajú zákonom ustanoviť oficiálnu pravdu o minulosti, ktorej legálne uplatňovanie nesie v sebe vážne dôsledky pre históriu ako vedu a intelektuálnu slobodu všeobecne. V demokracii je sloboda pre históriu slobodou pre všetkých.

2. Komuniké Společné česko-německé komise pro školní učebnice

Společná česko-německá komise pro školní dějepis se na VIII. česko-německé konferenci o školním dějepisu, konané ve dnech 15.–16. září 2003 v Poděbradech, zabývala problematikou výuky dějin doby socialismu v českém a německém školním dějepisu. Plně si je vědoma skutečnosti, že historický výklad socialistických myšlenek a teorií a doby komunistických vlád je podmíněn nejen stavem poznání dění let 1914/17–1989/91, ale také osobní i kolektivní zkušeností lidí. Politické, ekonomické a kulturní události, jevy a procesy doby „reálného socialismu“ mají dosud bezprostřední dopady na současné dění. Vzhledem k této skutečnosti je zřejmé, že výuka dějin moderní doby, zejména 20. století, patří k nejvýznamnějším úkolům školního dějepisu.

Socialismus má být v dějepisné výuce chápán jako:

1. Termín, který znamená jak ideu, tak historický vývoj. Je to pokus o řešení sociálních problémů spojených od 19. století s modernizací společnosti.
2. Výklad doby socialismu by neměl být redukován pouze na objasnění politické sféry a represí. Ve výuce se má pozornost soustředit především na každodennost lidského života v jeho rovině sociální, hospodářské i kulturní.

¹ Výzva byla vydána v roce 2008 jménem francouzského historika Pierra Nory, předsedy organizace Liberté pour l'histoire. Do června 2009 ji podepsalo 1162 signatářů z 45 různých zemí. Oficiální znění dokumentu v angličtině je k dispozici na webu <http://www.lph-asso.fr>.

3. Komunistické režimy se etablovaly v zemích s rozdílným předchozím vývojem. Vývoj jednotlivých států s komunistickou vládou by měl být sledován s ohledem na historickou podmíněnost jejich vývoje a v jejich vzájemné komparaci.
4. Princip komparace musí být uplatněn i pro výklad studené války a pro vztahy mezi ČSSR a oběma německými státy.
5. Pro dějepisnou výuku musí být relevantně užíváno pojmů a kategorií, pomocí nichž je dění interpretováno, tj. především socialismus, komunismus, ale také totalitarismus atd.
6. K objasnění by měla být využívána co nejširší škála pramenů a metod včetně metodiky mluvené historie.